

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**Ανδρέας Θεοφάνους
(με τη συμβολή ομάδας εργασίας)**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

24 ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ 1993-2017

**Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ**

Προκλήσεις και Περιορισμοί

18 Οκτωβρίου 2017

1. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- I. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
- II. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ
- III. Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ
- IV. ΤΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
- V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

- Με τη μελέτη αυτή επιχειρείται η περιγραφή και επικαιροποίηση των χαρακτηριστικών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Επιπλέον, αξιολογείται η προοπτική μετατροπής της Κύπρου σε ένα περιφερειακό ακαδημαϊκό και ερευνητικό κέντρο λαμβάνοντας υπ' όψιν τα συναφή δεδομένα.
- Μεθοδολογικά, η μελέτη υιοθετεί μία ολιστική προσέγγιση η οποία αποσκοπεί στο να εντοπίσει όλους τους σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν τα υπό διερεύνηση ζητήματα. Ως εκ τούτου η μελέτη διέπεται από μια διεπιστημονική προσέγγιση.

4. ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ, ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΡΑ

ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ
VS ΨΗΛΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΣΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΟΛΟΝΙΑ

ΑΠΟΥΣΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Η ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ
ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΛΕΓΙΩΝ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

BREXIT ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

- Αποτελεί έναν πολυδιάστατο κρατικό στόχο από τη δεκαετία του 1990 όταν είχε εξαγγελθεί, ο οποίος μέχρι σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί κυρίως ως αποτέλεσμα ενός λανθασμένου μοντέλου που εμπεριέχει σοβαρές στρεβλώσεις και αντιφάσεις.
- Μεγάλο χάσμα μεταξύ ρητορικής και πραγματικότητας.
- Αποτελεί αντίφαση η ύπαρξη αφ' ενός του στόχου για μετατροπή της Κύπρου σε περιφερειακό ακαδημαϊκό κέντρο και αφ' ετέρου η απουσία ισότιμης αντιμετώπισης της ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και των Κυπρίων φοιτητών από το κράτος. Ως εκ τούτου δημιουργούνται, μεταξύ άλλων, στρεβλώσεις και συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ, ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΡΑ

- Με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Κύπρου, η τότε κυβέρνηση Βασιλείου κατέθεσε νομοσχέδιο που προνοούσε ένα επίπεδο διδάκτρων. Η λογική ήταν ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί επιθυμητό κοινωνικό αγαθό, και θα πρέπει να επιχορηγείται. Παράλληλα όμως, επειδή κάθε άτομο που μορφώνεται απολαμβάνει ιδιαίτερα οφέλη, είναι λογικό να καταβάλλει μέρος του κόστους.
- Στην Κύπρο επικράτησε η φιλοσοφία της δωρεάν παιδείας 100% για τα κρατικά πανεπιστήμια.
- Άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ εφαρμόζουν διάφορα συστήματα ως προς το ύψος των διδάκτρων, με τους φοιτητές σε ορισμένες χώρες να πληρώνουν χαμηλά ποσά, ενώ αλλού να είναι πιο ψηλά.

ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ VS ΨΗΛΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΣΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

- Λαμβάνοντας υπ' όψιν όλα τα δεδομένα, το κόστος ανά φοιτητή στα κρατικά ιδρύματα κυμαίνεται σήμερα περίπου στις €18.000 ετησίως ενώ στα μη κρατικά κυμαίνεται στις €8.000. Πριν από την κρίση τα αντίστοιχα ποσά ήταν ψηλότερα – περίπου €20.000 και €12.500 αντίστοιχα. Σε αυτά τα ποσά δεν συμπεριλαμβάνεται η ετήσια φοιτητική χορηγία η οποία δίδεται απ' ευθείας σε φοιτητές. Το 2007-2008 το ολικό ποσό των απ' ευθείας χορηγιών ανερχόταν γύρω στα €87,5 εκατομμύρια. Το αντίστοιχο ποσό το 2014, μετά την κρίση και την υιοθέτηση εισοδηματικών κριτηρίων, μειώθηκε περίπου στα €54,5 εκατομμύρια.
- Με βάση το υφιστάμενο μοντέλο μια οικογένεια με ετήσια εισοδήματα ύψους €200.000 και με δύο παιδιά στο Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν καταβάλλει δίδακτρα. Αντίθετα μια οικογένεια με εισοδήματα €30.000 και με δύο παιδιά σε μη κρατικά πανεπιστήμια καταβάλλει ετήσια δίδακτρα γύρω στα €16.000, ενώ επιπρόσθετα καταβάλλει και μέρος του κόστους φοίτησης για τα παιδιά που εξασφαλίζουν θέσεις στα κρατικά πανεπιστήμια μέσω της φορολογίας.
- Είναι δίκαιο και ορθολογιστικό ο φορολογούμενος πολίτης να πληρώνει τα δίδακτρα ενός φοιτητή Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, όπου τα δίδακτρα είναι δωρεάν;

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΟΛΟΝΙΑ

- Βρίσκεται σε ισχύ από το 1999 και είχε/έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης με την εισαγωγή των Ευρωπαϊκών Μεταφερόμενων Πιστωτικών Μονάδων (ECTS).
- Βασικότεροι Στόχοι μέχρι το 2020:
 - Παροχή ποιοτικής ανώτερης εκπαίδευσης για όλους
 - Ενίσχυση της απασχολησιμότητας των νέων
 - Ενδυνάμωση της κινητικότητας ως μέσου για βελτίωση της μάθησης

ΑΠΟΥΣΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

- Ένας από τους βασικότερους στόχους της Διαδικασίας της Μπολόνια είναι η παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε ποιοτική ανώτερη εκπαίδευση προς όλους τους πολίτες.
- Στην ελεύθερη Κύπρο, υφίστανται ιδρύματα, ακαδημαϊκοί και φοιτητές δυο και τριών ταχυτήτων με αποτέλεσμα τη δημιουργία στρεβλώσεων, αντιφάσεων, ανισοτήτων και αθέμιτου ανταγωνισμού.
- Εν ολίγοις δεν υφίστανται ισοτιμία και ίσες ευκαιρίες.

ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Παλαιότερα, το ένα τρίτο των νέων Κυπρίων απολάμβανε την τριτοβάθμια εκπαίδευση, σήμερα το ποσοστό αυτό έχει ξεπεράσει τα δύο τρίτα. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο τυχάνει να είναι από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Όμως η χώρα μας βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά απασχολησιμότητας νέων αποφοίτων στην ΕΕ.
- Ένα εύλογο ερώτημα είναι το κατά πόσον στα επόμενα χρόνια η Κυπριακή οικονομία θα μπορεί να απορροφήσει τις χιλιάδες νέων απόφοιτων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Η ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

- Η εξέλιξη της τεχνολογίας η οποία διευκόλυνε την πρόσβαση στη μάθηση σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας για άρτια εκπαιδευμένους πολίτες έδωσαν κατά τον 20^ο αιώνα νέα διάσταση και δυνατότητες στους θεσμούς της δια βίου μάθησης.
- Οι πρώτες προσπάθειες προσφοράς εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Κύπρο έγιναν κατά τη δεκαετία του 1990, όταν ορισμένες Ιδιωτικές Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΣΤΕ), μέσω συνεργασιών με ιδρύματα του εξωτερικού, προσέφεραν μέρος ή και ολόκληρα προγράμματα σπουδών με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.
- Τα κυπριακά πανεπιστήμια, παρά τα σχετικά λίγα χρόνια λειτουργίας τους και δραστηριοποίησής τους στον τομέα αυτό, είναι σε θέση να συναγωνιστούν αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο Φορέας έχει την ευθύνη της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο, βασικός στόχος του είναι η συνεχής βελτίωση και αναβάθμιση των ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης και των προγραμμάτων σπουδών που αυτά προσφέρουν.

Η δημιουργία του Φορέα συμβάλλει στην:

- αναβάθμιση / εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας
- ενοποίηση και ολοκλήρωση της μέχρι πρότινος κατακερματισμένης δομής αξιολόγησης και πιστοποίησης
- υλοποίηση του στόχου της διαδικασίας της Μπολόνια για παροχή ποιοτικής ανώτερης εκπαίδευσης

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κριτική αποτίμηση του Φορέα:

- Τα κρατικά πανεπιστήμια ως μέτρο αξιολόγησης
- Υιοθετεί κριτήρια αξιολόγησης τα οποία είναι κοινά για τις Ιδιωτικές Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΣΤΕ) και για τα Πανεπιστήμια
- Μη επαρκής κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων των μη κρατικών πανεπιστημίων
- Περιορισμός της αυτονομίας των μη κρατικών πανεπιστημίων - Έλλειψη ευελιξίας
- Αξιολόγηση προγραμμάτων σπουδών και όχι Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων μέχρι στιγμής

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΛΕΓΙΩΝ

- Σήμερα υπάρχουν 8 πανεπιστήμια, 3 κρατικά και 5 μη κρατικά, πέραν των 40 ιδιωτικών κολεγίων και 4 δημόσιες σχολές ανώτερης εκπαίδευσης.
- Υπάρχει η ανάγκη για τόσα πανεπιστήμια και σχολές;
- Καθοριστικής σημασίας η δημιουργία κρίσιμης μάζας (λιγότερα πανεπιστημιακά ιδρύματα με περισσότερους φοιτητές).

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Δαπάνες σε Έρευνα ως ποσοστό του ΑΕΠ, Αύξηση ΑΕΠ και Ανεργία σε χώρες της ΕΕ

Χώρα / Περιοχή	Ε&Α ως % ΑΕΠ 2013	% ΑΕΠ Αύξηση 2000 - 2014	% Ανεργία 2013
Μέσος όρος ΕΕ 28	2,01	0,90	8,60
Μέσος Όρος Ευρωζώνης	2,09	1,70	10,10
Γερμανία	2,84	1,13	5,20
Σουηδία	3,30	0,70	8,00
Φιλανδία	3,31	1,70	8,00
Ισπανία	1,24	0,60	26,20
Ιταλία	1,26	-0,30	12,20
Πορτογαλία	1,36	-0,30	16,50
Ελλάδα	0,80	2,00	27,90
Κύπρος	0,48	0,60	16,90

- Είναι προφανές ότι χώρες με αυξημένες επενδύσεις σε έρευνα έχουν καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα και πιο υγιείς οικονομίες και κοινωνίες.
- Η Κύπρος παρουσιάζει τις χαμηλότερες επιδόσεις στην ΕΕ σε θέματα έρευνας, με ένα ισχνό 0,48% του ΑΕΠ σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που ανερχόταν στο 2,01% του ΑΕΠ το 2013 και στο 2,03% το 2015.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας:
 - Ο τρόπος λειτουργίας του δεν ενθαρρύνει επαρκώς την έρευνα και την απορρόφηση των κονδυλίων
 - Υπερβολική γραφειοκρατία
 - Απουσία ευελιξίας και καθυστερήσεις στην επικοινωνία
- Απουσία μιας δημιουργικής σχέσης μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και κέντρων ερευνών με την πολιτεία, την κοινωνία και την οικονομία.

BREXIT ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

- Με το Brexit αναπόφευκτα δημιουργούνται νέα δεδομένα τα οποία θα επηρεάσουν το Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και την ΕΕ.
- Προφανώς και η Κύπρος είναι δυνατό να επηρεασθεί από αυτή την εξέλιξη. Υπάρχουν σοβαρές προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες.
- Η Κύπρος καλείται να επενδύσει στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να αναθεωρήσει τη μέχρι τώρα πολιτική, φιλοσοφία και κατανομή του προϋπολογισμού για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την έρευνα.

5. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΦΟΙΤΗΤΗ (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

- Αριθμός φοιτητών στην Κύπρο 1985-2015
- Συνολικός αριθμός φοιτητών ανά κατηγορία ιδρύματος
- Κύπριοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο και το εξωτερικό
- Σύνολο ξένων φοιτητών 2012-2013, 2013-14 και Σύνολο φοιτητών για το 2014-15 και 2015-16
- Αριθμός φοιτητών στις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας και στις κατεχόμενες περιοχές

ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

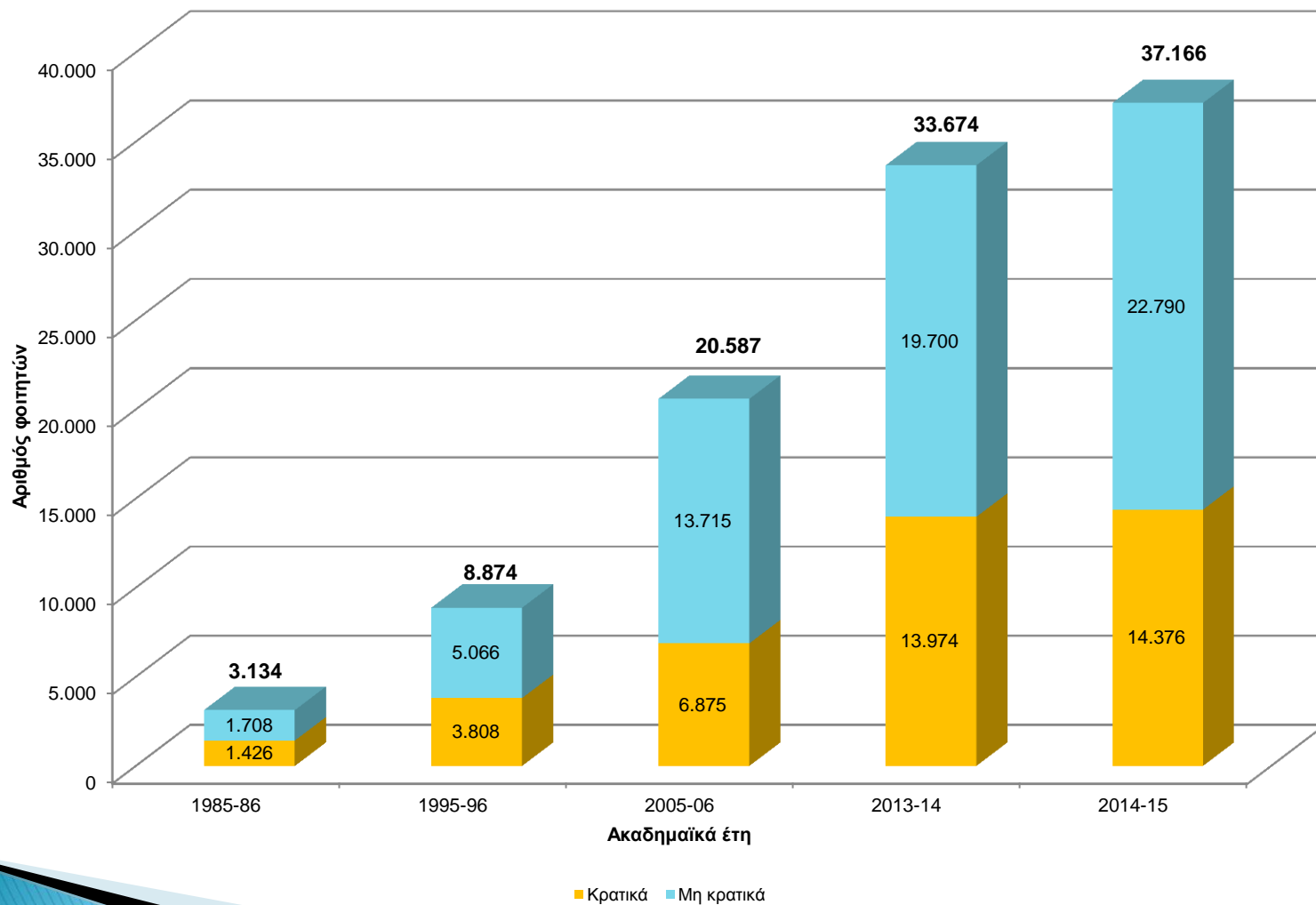
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΝΤ (2013)

ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΦΟΙΤΗΤΗ (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

- Σύμφωνα με υπολογισμούς της Στατιστικής Υπηρεσίας το κόστος ανά φοιτητή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για την περίοδο 2007-08 ήταν €14.565. Για την ίδια περίοδο το κόστος κεφαλαιουχικών δαπανών ανά φοιτητή ήταν €3.207. Στα έξοδα αυτά δεν περιλαμβάνεται το κόστος της γης, και άλλα συναφή αλλά ούτε και πρόνοιες για μελλοντικά συνταξιοδοτικά ωφελήματα. Λαμβάνοντας υπ' όψιν όλα τα δεδομένα, το ετήσιο κόστος ανά φοιτητή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ήταν γύρω στις €20.000.
- Σήμερα το κόστος ανά φοιτητή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι γύρω στις €18.000. Το κόστος αυτό είναι 225% ψηλότερο από τα δίδακτρα που πληρώνει ένας φοιτητής στα ιδιωτικά πανεπιστήμια (μέσος όρος γύρω στις €8.000).
- Στα έξοδα αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται τα φοιτητικά επιδόματα και οι φοιτητικές χορηγίες.

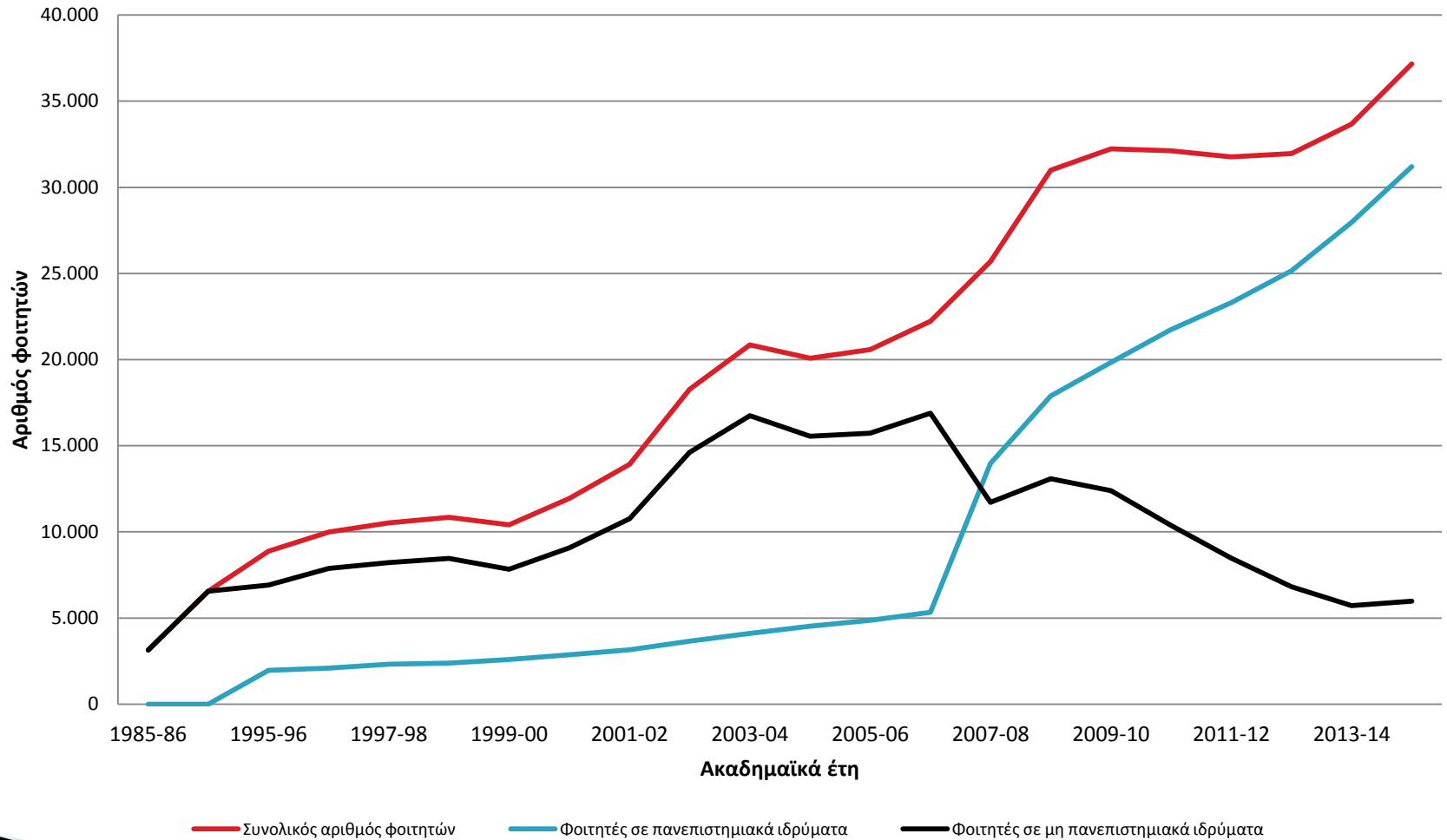
Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Αριθμός φοιτητών στην Κύπρο 1985-2015

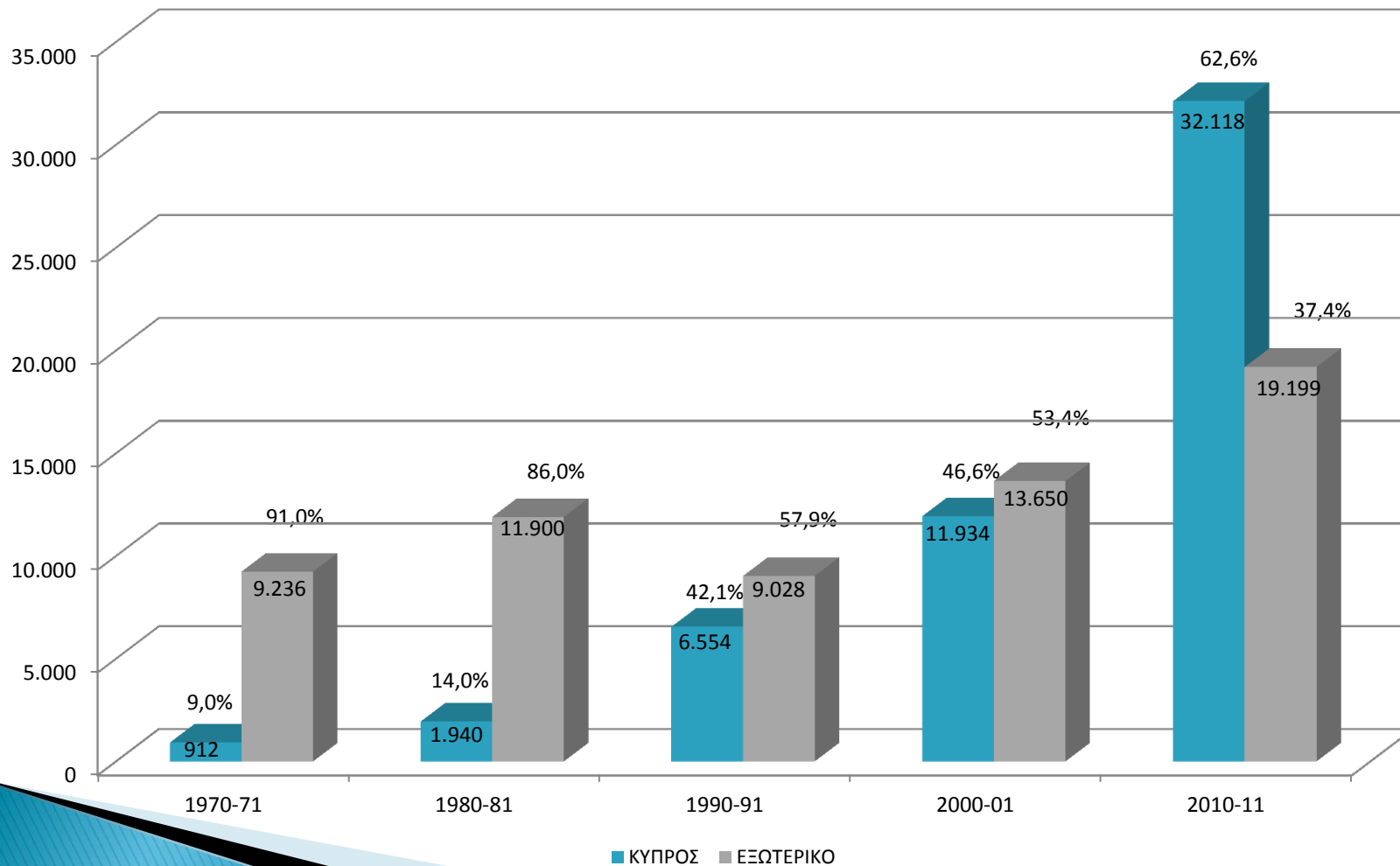
Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Συνολικός αριθμός φοιτητών ανά κατηγορία ιδρύματος

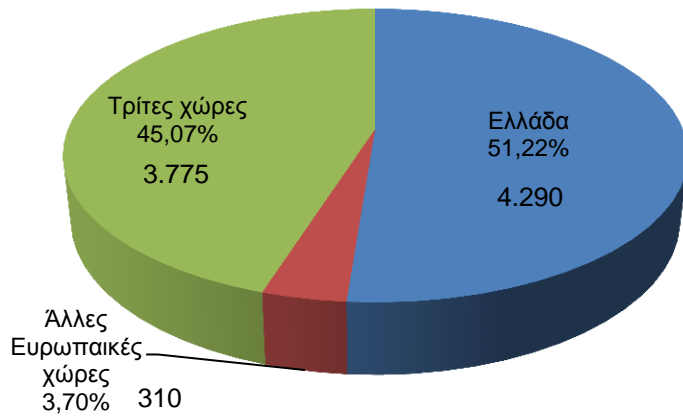

Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

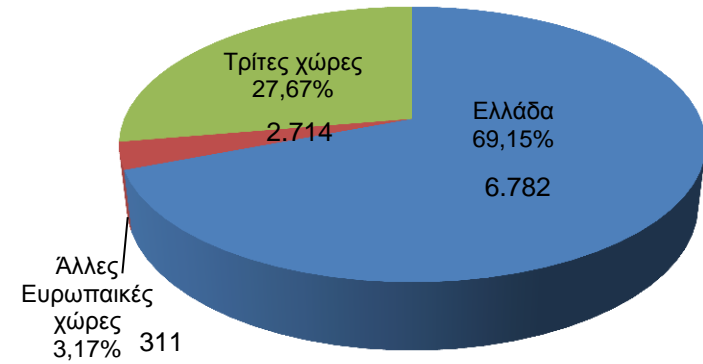
Κύπριοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο και το εξωτερικό

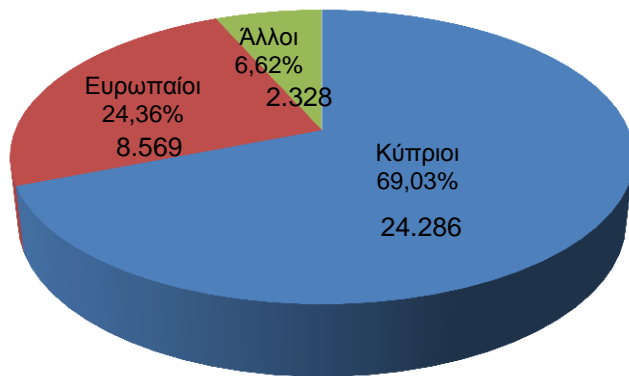
**Σύνολο ξένων φοιτητών
2012-13: 8.375**

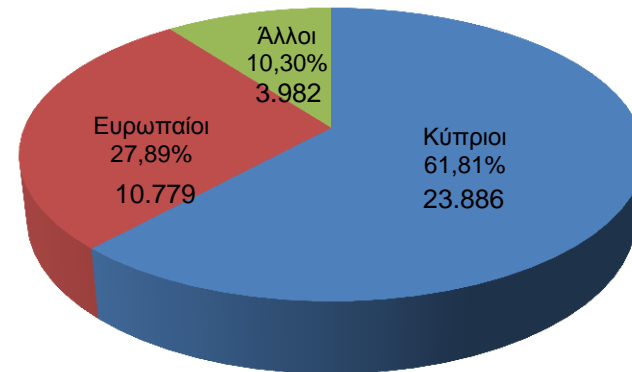
**Σύνολο ξένων φοιτητών
2013-14: 9.807**

**Σύνολο φοιτητών
2014-15: 35.183**

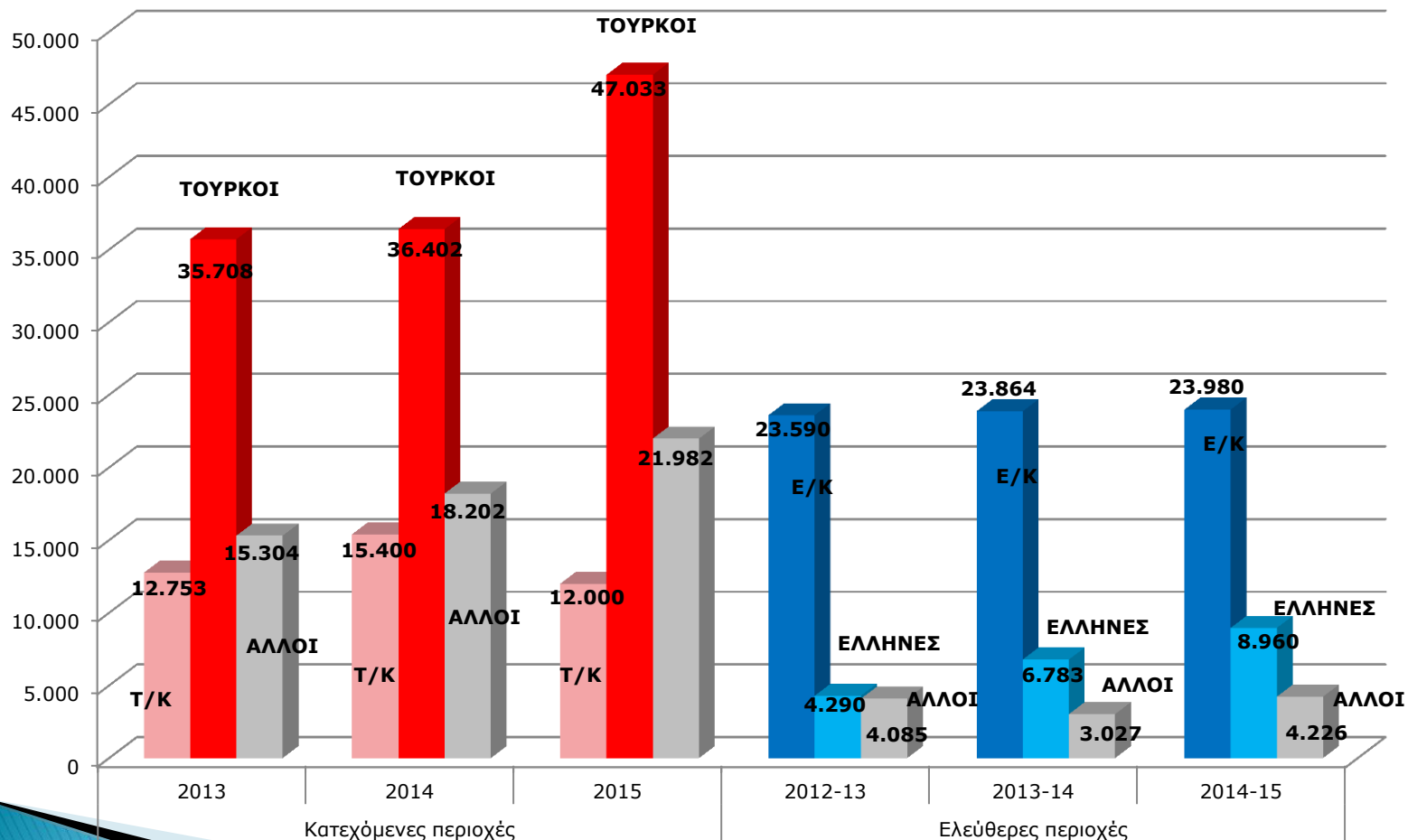

**Σύνολο φοιτητών
2015-16: 38.647**

Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Αριθμός φοιτητών στις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας και στις κατεχόμενες περιοχές

ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Από τον καιρό της ίδρυσης του μέχρι και σήμερα η κυβέρνηση έχει δαπανήσει πέραν των €2 δισεκατομμυρίων για το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Σε αυτό το ποσό δεν συμπεριλαμβάνονται ερευνητικά κονδύλια που έχουν εξασφαλισθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή το ΙΠΕ ή άλλους τρίτους φορείς καθώς και δωρεές που έχουν γίνει από επιχειρήσεις και ιδιώτες.
- Αν λάβουμε επίσης υπ' όψιν τις δημόσιες δαπάνες και για τα άλλα δύο κρατικά πανεπιστήμια που ιδρύθηκαν πιο πρόσφατα, το ΤΕΠΑΚ και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, οι δημόσιες δαπάνες για τη λειτουργία των τριών κρατικών πανεπιστημίων ξεπερνούν τα €2,5 δισεκατομμύρια.
- Έχουν αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα ψηλά αυτά ποσά;

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΝΤ (2013)

- Το 2013 σε Έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, ότι οι δημόσιες δαπάνες για την κρατική τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ψηλές σε απόλυτους και σχετικούς όρους, αντανakλώντας πολύ ψηλούς μισθούς και επιδόματα. Στην ίδια Έκθεση επισημαίνεται επίσης ότι το κόστος ανά φοιτητή στα κρατικά πανεπιστήμια είναι μακράν το υψηλότερο στην ΕΕ.
- Ως εκ τούτου, μεταξύ άλλων, η Έκθεση εισηγήθηκε την υιοθέτηση διδάκτρων και διαφόρων σχεδίων φοιτητικών δανείων και ενδεχομένως επιδοτούμενων υποτροφιών καθώς και επαναξιολόγηση επιδομάτων. Οι εισηγήσεις είχαν ως στόχο τον εξορθολογισμό των δημοσίων δαπανών και τη μείωση των στρεβλώσεων.

6. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η αποτυχία της υλοποίησης του στόχου παρά τα θετικά βήματα.
- Χωρίς την πρωταγωνιστική εμπλοκή του μη κρατικού τομέα η Κύπρος δεν θα καταστεί περιφερειακό ακαδημαϊκό Κέντρο.
- Επιβάλλεται η αναθεώρηση της κρατικής πολιτικής και η προώθηση της ισοτιμίας ιδρυμάτων, ακαδημαϊκών και φοιτητών – ίσες ευκαιρίες.
- Καθοριστικής σημασίας η προώθηση του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της έρευνας ως μοχλών οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης.

7. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΚΑΙ ΨΗΛΟΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

- Για να καταστεί αυτό εφικτό θα πρέπει να διαφοροποιηθεί η υφιστάμενη φιλοσοφία του κρατικού προϋπολογισμού για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Είναι επίσης σημαντικό όπως η πολιτεία ενεργήσει με τρόπο που να προστατεύει την ποιότητα καθώς και τη φήμη της Κύπρου ως ακαδημαϊκού προορισμού.

2. ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ – ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

- Το υφιστάμενο μοντέλο χρηματοδότησης παρέχει πλήρη κάλυψη κόστους φοίτησης για τους προπτυχιακούς φοιτητές που φοιτούν στα κρατικά πανεπιστήμια με τη μορφή αφ' ενός κοινωνικών παροχών και αφ' ετέρου απ' ευθείας χορηγία στα κρατικά πανεπιστήμια. Ένα εύλογο ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον είναι ορθολογιστικό να δίδεται φοιτητική χορηγία σε φοιτητές για τους οποίους το κράτος καταβάλλει εξ ολοκλήρου τα δίδακτρα τους.
- Ο στόχος της παροχής ίσων ευκαιριών δεν μπορεί να υλοποιηθεί με το υφιστάμενο μοντέλο χρηματοδότησης. Εάν το κράτος όντως έχει ως στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην Ανώτερη Εκπαίδευση σε όλους τους πολίτες της θα πρέπει να επιλέξει ένα μοντέλο χρηματοδότησης με ισότιμη μεταχείριση όλων των φοιτητών.

3. ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΙΜΙΑ

- Η πολιτεία θα πρέπει να σέβεται την αυτονομία και ισοτιμία όλων των πανεπιστημίων, κρατικών και μη κρατικών.
- Ένας από τους στόχους είναι η απάλειψη των διακρίσεων μεταξύ κρατικής και μη κρατικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ταυτόχρονα θα πρέπει να υπάρχει η απαραίτητη λογοδοσία απ' όλα τα πανεπιστήμια.

4. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

- Είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε από νωρίς την ανάλογη νοοτροπία.
- Πέραν από τη διεκδίκηση ερευνητικών κονδυλίων από τους αρμόδιους εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνούς φορείς είναι σημαντικό όπως ενισχύονται απ' ευθείας τα κέντρα ερευνών από το κράτος. Στα πλαίσια αυτά η χρηματοδότηση κρατικών και μη κρατικών ερευνητικών κέντρων/δεξαμενών σκέψης είναι δυνατό να γίνεται σύμφωνα με το έργο και την ευρύτερη προσφορά του κάθε ιδρύματος.
- Επιπλέον, πρέπει να διαφοροποιηθεί ο τρόπος λειτουργίας του ΙΠΕ ώστε να μην αποτελεί τροχοπέδη στην ουσιαστική ανάπτυξη της έρευνας.

5. ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΑ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Εάν η πολιτεία επιθυμεί να μετατραπούν τα μη κρατικά κερδοσκοπικά πανεπιστήμια σε μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, στα πλαίσια μιας νέας προσέγγισης σε σχέση με την κατανομή του προϋπολογισμού για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τότε θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα και να δοθούν κίνητρα θεσμικής και οικονομικής φύσεως, τα οποία να τα ενθαρρύνουν να μετεξελιχθούν στα πλαίσια ενός αμοιβαία αποδεκτού οδικού χάρτη.

**6. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ
ΣΤΟ ΤΕΠΑΚ ΜΕ ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΑΝΙΣΗΣ
ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ**

Η απόφαση για παροχή αγγλικών προγραμμάτων από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το ΤΕΠΑΚ θα εμβαθύνει τις συνθήκες άνισης μεταχείρισης με τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Η κατάσταση αυτή θα δημιουργήσει περισσότερες στρεβλώσεις. Η πολιτική αυτή μπορεί να υλοποιηθεί μόνο κάτω από συνθήκες ισότιμης μεταχείρισης φοιτητών καθώς και κρατικών και μη κρατικών πανεπιστημίων.

7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

- Είναι σημαντικό να υπάρχει επιλογή του συστήματος διοίκησης (διοριστικό, εκλογικό ή συνδυασμός των δύο) στα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης με στόχο την αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και την κατάργηση των οποιωνδήποτε πελατειακών σχέσεων. Τα πανεπιστήμια θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τα θεσμικά τους όργανα με βάση τη δική τους φιλοσοφία.
- Ταυτόχρονα θα αποτελούσε θετικό βήμα εάν προωθείτο ένα καλύτερο ισοζύγιο στην κατανομή και διαχείριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ διοικητικού και ακαδημαϊκού προσωπικού.
- Σημειώνεται ότι στα κρατικά πανεπιστήμια όλες σχεδόν οι αρμοδιότητες επικεντρώνονται στον εκάστοτε πρύτανη ενώ στα μη κρατικά πανεπιστήμια οι ακαδημαϊκοί έχουν λιγότερες αρμοδιότητες.
- Η σωστή φιλοσοφία περιστρέφεται γύρω από τη διάκριση των αρμοδιοτήτων στα πλαίσια μιας ισοζυγισμένης προσέγγισης.

8. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟ BREXIT

Λαμβάνοντας υπ' όψιν το Brexit καθώς και τις αλλαγές στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Κύπρος βρίσκεται μπροστά σε μία μοναδική ευκαιρία για στήριξη των ακαδημαϊκών της ιδρυμάτων ούτως ώστε οι Κύπριοι φοιτητές να έχουν περισσότερες επιλογές. Μια τέτοια εξέλιξη αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν αναλογισθούμε ότι τα βρετανικά πανεπιστήμια αποτελούν τη δεύτερη επιλογή ανάμεσα στους Κυπρίους φοιτητές που σπουδάζουν στο εξωτερικό. Επιπλέον, η συγκράτηση περισσότερων Κυπρίων και η αύξηση των ξένων φοιτητών στη χώρα θα έχει θετικές οικονομικές προεκτάσεις.

9. ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Η πολιτεία μπορεί να δώσει κίνητρα για ενθάρρυνση συγχωνεύσεων ιδρυμάτων ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης. Ο μεγάλος αριθμός φοιτητών θα δημιουργήσει κρίσιμη μάζα φοιτητών και ακαδημαϊκών η οποία θα συμβάλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας των ιδρυμάτων αυτών. Θα μειώσει το κόστος λειτουργίας τους (οικονομίες κλίμακας) και θα καταστεί πόλος έλξης ξένων φοιτητών.
- Μεταξύ άλλων, είναι δυνατόν να δίδεται ετήσια χορηγία για πανεπιστημιακά ιδρύματα που έχουν ένα ελάχιστο αριθμό φοιτητών. Ανάλογη ρύθμιση σε μικρότερη κλίμακα μπορεί να γίνει και για τα κολέγια. Ο ελάχιστος ακριβής αριθμός φοιτητών τόσο για τα πανεπιστήμια όσο και για τα κολέγια καθώς και η ετήσια χορηγία που θα δίδεται θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο έρευνας.

10. ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΑ ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ

Είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει ένα ολοκληρωμένο γενναιόδωρο σχέδιο υποτροφιών για Κύπριους φοιτητές που σπουδάζουν σε πανεπιστήμια στην Κύπρο με αποκλειστικό κριτήριο την αριστεία.

11. ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΑ ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΤΑ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στα πλαίσια της πολιτικής για ίσες ευκαιρίες η πολιτεία καλείται να συμβάλει στην προσπάθεια των νέων για μόρφωση. Νέες και νέοι από χαμηλά και μικρομεσαία στρώματα θα τυγχάνουν στήριξης για να καταβάλουν τα δίδακτρα τους. Ας υποθέσουμε ότι στα πλαίσια της πολιτικής που εισηγούμεθα τα δίδακτρα στα μη κρατικά πανεπιστήμια είναι €5.000 ετησίως και υποβληθεί αίτηση από ένα νέο φοιτητή για μείωση των διδάκτρων στη βάση κοινωνικοοικονομικών αναγκών και η αρμόδια επιτροπή του πανεπιστημίου μειώσει κατά 40% τα δίδακτρα (€2.000). Η πολιτεία μπορεί να συνεισφέρει €1.000 και το πανεπιστήμιο τα υπόλοιπα €1.000. Έτσι εάν ένα πανεπιστήμιο εγκρίνει €5 εκατομμύρια εκπτώσεις στη βάση κοινωνικοοικονομικών αναγκών, η πολιτεία θα καταβάλει το 50%, δηλαδή €2.5 εκατομμύρια.

12. ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

- Να δοθούν κίνητρα ώστε να ενθαρρύνονται οι επενδύσεις ψηλής τεχνολογίας από τα πανεπιστήμια και τα κέντρα ερευνών. Να δοθούν επίσης κίνητρα σε οργανισμούς και επιχειρήσεις που χρηματοδοτούν ακαδημαϊκές έδρες ή κέντρα ερευνών ή ακαδημαϊκά προγράμματα.
- Ταυτόχρονα είναι σημαντικό να επανέλθουν οι φορολογικές ελαφρύνσεις σε οικογένειες με φοιτητές όπως ίσχυε παλαιότερα. Αυτό μπορεί να λάβει χώρα στα πλαίσια μιας ευρύτερης φορολογικής μεταρρύθμισης καθώς και της διαφοροποίησης της φιλοσοφίας του κρατικού προϋπολογισμού για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

13. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Χρειάζεται τα πανεπιστήμια να λειτουργούν σε πιο ψηλό επίπεδο ούτως ώστε η Κύπρος να καταστεί ελκυστική επιλογή ως χώρα σπουδών. Χρειάζεται η ανάλογη υποδομή – δημόσιες βιβλιοθήκες, φοιτητικές εστίες, αθλητικές εγκαταστάσεις, ερευνητικά κέντρα και μονάδες κ.ά.

14. ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΕ ΞΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥΣ

Εάν η Κύπρος επιθυμεί να καταστεί ακαδημαϊκό κέντρο ένα ουσιαστικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση θα είναι η απλοποίηση των διαδικασιών εισδοχής ξένων φοιτητών στην Κύπρο. Πέραν τούτου, είναι αδιανόητο, για παράδειγμα, να υπάρχουν σοβαρές δυσκολίες στην έκδοση άδειας εργοδότησης ακαδημαϊκών με ψηλές προδιαγραφές από τρίτες χώρες.

15. ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Χρειάζεται επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας των κολεγίων. Οι σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι δυνατό να επαναξιολογήσουν την προσφορά τους στα πλαίσια της μεταλυκειακής εκπαίδευσης και να στραφούν περισσότερο στην επαγγελματική κατάρτιση ατόμων βοηθώντας τους να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να αναπτύξουν ή να αποκτήσουν νέες δεξιότητες. Είναι δυνατό να αυξήσουν την παροχή προγραμμάτων δια βίου μάθησης αναβαθμίζοντας παράλληλα και τον ρόλο τους στην κυπριακή κοινωνία.

16. ΣΥΝΕΧΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την πολυδιάστατη σημασία του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να υπάρχει συνεχής αξιολόγηση και μελέτη των συναφών ζητημάτων. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να μελετώνται και να αξιολογούνται οι εξελίξεις σε εθνικό, ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Μεταξύ άλλων, είναι σημαντικό να εξετασθούν οι προεκτάσεις τυχόν κατάργησης των εισαγωγικών εξετάσεων στην Ελλάδα και πως θα επηρεασθεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο. Ταυτόχρονα θα πρέπει να αξιολογηθεί ολοκληρωμένα η πρόσφατη εισήγηση της Πρωθυπουργού της Βρετανίας για παγοποίηση των διδάκτρων στα βρετανικά πανεπιστήμια. Επιπρόσθετα, είναι δυνατό να εξετασθούν ζητήματα όπως κατά πόσον ενδείκνυται η πολιτεία να ενθαρρύνει με οικονομικά κίνητρα φοιτητές να επιλέγουν κυπριακά αντί ξένα πανεπιστήμια.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ